

Markanvändningen i Sverige 2010

MI0803

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde	2
A.2	Statistikområde	2
A.3	SOS-klassificering	2
A.4	Statistikansvarig	2
A.5	Statistikproducent	2
A.6	Uppgiftsskyldighet	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8	Gallringsföreskrifter	3
A.9	EU-reglering	3
A.10	Syfte och historik	3
A.11	Statistikanvändning	3
A.12	Uppläggning och genomförande	4
A.13	Internationell rapportering	4
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	4
B	Kvalitetsdeklaration	4
B.0	Inledning	4
B.1	Innehåll	4
1.1	Statistiska målstorheter	4
1.1.1	Objekt och population	4
1.1.2	Variabler	4
1.1.3	Statistiska mått	5
1.1.4	Redovisningsgrupper	5
1.1.5	Referenstider	5
1.2	Fullständighet	5
B.2	Tillförlitlighet	5
2.1	Tillförlitlighet totalt	5
2.2	Osäkerhetskällor	6
2.2.1	Urval	6
2.2.2	Ramtäckning	6
2.2.3	Mätning	6
2.2.4	Svarsbortfall	7
2.2.5	Bearbetning	7
2.2.6	Modellantaganden	7

2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	7
B.3	<i>Aktualitet</i>	7
3.1	Frekvens	7
3.2	Framställningstid.....	8
3.3	Punktlighet	8
B.4	<i>Jämförbarhet och sammanvändbarhet</i>	8
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	8
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	8
4.3	Sammanvändbarhet med annan statistik	8
B.5	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	8
5.1	Spridningsformer.....	8
5.2	Presentation	9
5.3	Dokumentation.....	9
5.4	Tillgång till primärmaterial	9
5.5	Upplysningstjänster.....	9

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Miljö

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Markanvändning

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100), samt www.scb.se/sos.

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: SCB
Postadress: Box 24 300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100
Kontaktperson: Jerker Moström
Telefon: 08-506 940 31
Telefax:
E-post: regionalt.gis.mark.vatten@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Se ovan
Postadress:
Besöksadress:
Kontaktperson:

Telefon:

Telefax

E-post:

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Ej aktuellt.

A.9 EU-reglering

Ingen EU-reglering gäller för närvarande.

A.10 Syfte och historik

Syftet med statistiken är att ge en samlad beskrivning av markanvändningen i Sverige på läns- och kommunnivå samt för riket. Statistiken bygger på sammanställning av data från många olika undersökningar.

Statistik över markanvändningen i Sverige har tagits fram av SCB löpande sedan 1983, redovisande förhållandena omkring 1980, 1990, 1995, 2000, 2005 respektive 2010.

Genom förbättrade bearbetnings- och analysmetoder, inte minst genom tillämpning av GIS-teknik, har kvalitén på uppgifterna inom vissa markanvändningskategorier successivt höjts mellan produktionstillfällena. Särskilt påtaglig har denna kvalitetshöjning varit avseende statistiken gällande år 2010. Detta hänger samman med att SCB genom medverkan i geodatasamverkan (sedan 2011) fått tillgång till nya data som medger helt nya bearbetningsmetoder.

A.11 Statistikanvändning

Myndigheter och departement använder statistiken som underlag för allmän orientering om utvecklingstendenser i markutnyttjandet, utredningsverksamhet samt som underlag för utvärdering och uppföljning av bl a miljömålen (t.ex. Boverket, Naturvårdsverket, Jordbruksverket och Skogsstyrelsen)

Kommunerna och länsstyrelserna använder statistiken som underlag för en allmän, översiktlig orientering om markutnyttjandet på kommun- och länsnivå.

Högskolor, allmänhet, intresseföreningar och ideella organisationer, branschorganisationer, press, radio, TV använder den som underlag för undervisning, offentlig debatt, opinionsbildning etc.

A.12 Uppläggning och genomförande

Produktionen av markanvändningsstatistiken sker genom utnyttjande av ett flertal olika befintliga datakällor både externt och internt inom SCB. Specialbearbetningar har utförts av SCB, företrädesvis med hjälp av GIS-baserad metodik. Det gäller speciellt markanvändningsdata gällande den bebyggda marken.

De viktigaste stora datakällorna som använts är Fastighetstaxeringsregistret (FTR), Lantbruksregistret (LBR), Riksskogstaxeringen, Svenska Marktäckedata, GSD Fastighetskartan, Nationella Vägdatan och samt officiell statistik publicerad av Skogsstyrelsen och Jordbruksverket.

A.13 Internationell rapportering

Vissa uppgifter kommer utgöra underlag för rapportering av markanvändningen till FAO.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga planerade förändringar.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Undersökningen mäter den areella användningen av markytan i Sverige efter ett antal markanvändningsklasser (se nedan). Användningen redovisas i hektar.

1.1.1 Objekt och population

Markytan i hela landet, och verksamheter med inverkan på markens användning.

1.1.2 Variabler

Följande markanvändningsklasser ingår i undersökningen:

Jordbruksmark

Åkermark

Betesmark

Skogsmark

Produktiv skogsmark

Improduktiv skogsmark

Bebyggd mark och tillhörande mark

Bostadsmark

Mark med hyres-/flerbostadshus

Mark med småhus

Mark med tillverkningsindustri

Mark med handel och affärsverksamhet m m

Mark med offentlig förvaltning, offentlig service och fritidsanläggningar

Mark med transportinfrastruktur

Mark med tekniska anläggningar

Mark med lantbrukets ekonomibyggnader och övriga byggnader

Golfbanor och skidpistar

Täkter och gruvområden

Öppen myr

Naturligt gräsbevuxen mark o dyl.

Berg i dagen samt övrig mark

Övrig mark

Total landareal

Vatten

1.1.3 Statistiska mått

Markanvändning anges i hektar.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas på läns- och kommunnivå samt för hela landet.

Markanvändningskategorierna *öppen myr, naturligt gräsbevuxen mark, berg i dagen* samt *övrig mark* särredovisas inte på kommunnivå utan aggregeras till kategorin *övrig mark*.

1.1.5 Referenstider

Utgångspunkten är att redovisa förhållandena för markanvändningen 2010-12-31. Då undersökningen bygger på ett stort antal källor förekommer avvikelser från referenstiden. I möjligaste mån har strävan varit att ligga så nära referenstiden som möjligt. I huvudsak redovisas markanvändningen så som den såg ut under det aktuella referensåret.

1.2. Fullständighet

Undersökningen omfattar hela Sveriges landyta samt även inlandsvatten.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Tillförlitligheten i uppgifterna kan betraktas som generellt sett hög men växlar beroende på vilken källa som använts för att beskriva respektive markanvändningskategori. Det är därför svårt att ge en helhetsbild av tillförlitligheten och de olika typer av fel som kan förekomma. De flesta källor som används som

underlag för statistiken är att betrakta som totalundersökningar, både i form av register och geodata, varför exempelvis inga stickprovfel förekommer.

Några av de viktigaste källorna som använts är Lantbruksregistret (LBR) som ligger till grund för uppgifter om jordbruksmark på kommunnivå samt Fastighetstaxeringsregistret (FTR) som ligger till grund för merparten av uppgifterna om bebyggd mark. Båda är totalregister. För närmare uppgifter om tillförlitlighet och förekomst av eventuella fel i dessa register hänvisas till <http://www.jordbruksverket.se/download/18.695e8a9d130df3a0f588000253/1309431873867/Bilaga+1+Lantbruksregistret.pdf> respektive http://www.scb.se/Statistik/BO/BO0601/dokument/BO0601_DO_2011.pdf.

Den enda stickprovsundersökning som använts som underlag är Riksskogstaxeringen. För närmare uppgifter om tillförlitlighet och felkällor hänvisas till: <http://www.slu.se/riksskogstaxeringen>.

En annan viktig källa som i kombination med registeruppgifter använts för beräkning av arealer för golfbanor, skidpistar, täkter och gruvområden är GSD Fastighetskartan. Fullständigheten i GSD Fastighetskartan är svår att bedöma när det gäller enskilda detaljer som exempelvis golfbanor. SCB har genomfört en omfattande manuell bearbetning av grunduppgifterna från GSD Fastighetskartan för att förbättra kvaliteten i uppgifter som rör golfbanor, skidpistar, täkter och gruvområden. Som stöd för detta arbete har registeruppgifter från bland annat Sveriges geologiska undersökning (SGU), Svenska Golfbundet och Svenska Liftanläggningars organisation använts.

De markanvändningskategorier som har lägst tillförlitlighet är *öppen myr*, *naturligt gräsbevuxen mark*, *berg i dagen* samt *övrig mark*. Av den anledningen särredovisas inte de aktuella kategorierna på kommunnivå utan aggregeras till kategorin *övrig mark*.

2.2 Osäkerhetskällor

Exempel på felkällor som kan finnas i grundundersökningarna är: fel i register, stickprovfel, tolkningsfel och bearbetningsfel.

2.2.1 Urval

Undersökningen är en totalundersökning där all mark inom Sveriges gränser ingår.

2.2.2 Ramtäckning

Ej aktuellt.

2.2.3 Mätning

Uppgifter om jordbruksmarken bygger dels på officiell statistik som Jordbruksverket publicerar och dels på direkta bearbetningar av Lantbruksregistret (LBR) som även är det register som ligger till grund för Jordbruksverkets officiella statistik. Uppgifter om skogsmarken bygger dels på officiell statistik från Riksskogstaxeringen och dels på bearbetningar av Fastighetstaxeringsregistret (FTR) för arealer skogsmark på kommunnivå. Uppgifter om bebyggd mark

baseras i huvudsak på arealuppgifter i FTR som delvis bearbetats och justerats med stöd av Lantmäteriets GSD Fastighetskartan. För uppgifter om transportinfrastrukturens markanvändning har även Trafikverkets nationella vägdatas används som grund. För uppgifter om golfbanor, skidpistar, täkter och gruvområden är GSD Fastighetskartan primärkälla men omfattande bearbetningar, kompletteringar och kvalitetsgranskning har gjorts, bland annat med stöd av registerinformation från SGU (angående täkter och gruvor) samt uppgifter från Svenska golfförbundet gällande golfbanor. Uppgifter om öppen myr, naturligt gräsbevuxen mark samt berg i dagen och övrig mark baseras huvudsakligen på Svenska Marktäckedata. Justeringar har dock gjorts för att kompensera för överlapp mellan framförallt skogsmark och öppen myr som en följd av definitionsförändringar av skogsmarksbegreppet.

2.2.4 Svarsbortfall

Ej aktuellt.

2.2.5 Bearbetning

Inga specifika problem i samband med bearbetningen.

2.2.6 Modellantaganden

När det gäller beräkningen av arealen bebyggd mark har vissa antaganden gjorts angående maxarealen för vissa kategorier av bebyggelse. Exempelvis har antagandet gjorts att en småhustomt i sin helhet betraktas som bebyggd mark om den understiger 5 000 m². Om en småhusfastighet enligt fastighetstaxeringsregistret överstiger 5 000 m² räknas ändå bara 5 000 m² som bebyggd mark.

Även när det gäller uppskattningen av den bebyggda marken som upptas av lantbrukets ekonomibyggnader med tillhörande mark har ett modellantagande använts. Antagandet är att den bebyggda marken som lantbrukstomter utgör (exklusive bostadstomten) på lantbruksenhet med typkoden 120 är sex gånger så stor som ekonomibyggnadernas yta. För lantbruksenheter med typkoden 121 (lantbruksenhet med enbart växthus/djurstall) är antagandet att lantbrukstomten är dubbelt så stor som ekonomibyggnadernas yta.

Antagandenas giltighet har verifierats med hjälp av stickprov. Trots god samstämmighet med verkliga förhållanden ger antagandena upphov till en viss osäkerhet eftersom stora regionala skillnader i byggnadsskick och bruksinriktning inom lantbruket förekommer. Dock bedöms antagandena ge en betydligt bättre säkerhet än de schabloner som använts tidigare vid produktion av statistiken.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Sker i anslutning till redovisningen av statistiken.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Intermittent med cirka 5 års intervall

3.2 Framställningstid

Framställningen tar cirka 8 personmånader.

3.3 Punktlighet

Statistiken har publicerats enligt plan.

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Statistik över markanvändningen i Sverige har framställts för år 1980, 1990, 1995, 2000, 2005 och 2010.

Jämförelser med tidigare publicerade uppgifter är när det gäller de flesta markanvändningskategorier svåra att utföra på grund av att förbättrade beräkningsmetoder och tillgång/ till källor gett en bitvis kraftigt reviderad bild av markanvändningen. Detta gäller framförallt bebyggd mark med underkategorier.

Även definitionsförändringar försvårar jämförelser över tid. Exempelvis har definitionen av skogsmark ändrats mellan 2005 och 2010 för att möta internationella krav. Detta gör att den totala skogsmarksarealen har förändrats kraftigt mellan 2005 och 2010. Tidigare utgick definitionen av skogsmark från begreppet produktiv skog. För 2010 används FAO:s definition som numer är implementerad i skogsvårdslagen och som har en vidare täckning än den produktiva skogsmarken. Dock särredovisas skogsarealen även för år 2010 på produktiv skog respektive improduktiv skog vilket medger jämförelser av den produktiva skogsmarken över tid.

De variabler som medger relativt god jämförelse över tid är *åkermark*, *betesmark* och *produktiv skogsmark*. Övriga variabler är inte jämförbara över tid.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Ej aktuellt.

4.3 Sam användbarhet med annan statistik

Där så är möjligt följer statistiken gemensamma definitioner av markanvändningskategorier. Uppgifterna bygger också i möjligaste mån på officiell statistik som tagits fram tidigare av andra statistikansvariga myndigheter. Detta gäller uppgifter om jordbruksmarken samt uppgifter om skogsmarken på länsnivå. Sam användbarheten med annan statistik bedöms därför som god.

B.5 Tillgänglighet och förstaelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken publiceras på SCB:s webbplats: <http://www.scb.se/MI0803>

5.2 Presentation

Statistiken finns tillgänglig i Statistikdatabasen samt i form av Excel-tabeller på webbplatsen. Uppgifterna ingår även i boken Markanvändningen i Sverige som publiceras den 17 december 2013. I publikation åskådliggörs statistiken genom tabeller, diagram och kartor.

5.3 Dokumentation

Dokumentation finns i denna Beskrivning av statistiken.

Ytterligare dokumentation gällande uppgifter om jordbruksmarken återfinns hos Jordbruksverket som är statistikansvarig myndighet för jordbruksstatistik samt hos Skogsstyrelsen som är statistikansvarig myndighet för skogsstatistik.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Specialbearbetningar kan utföras, kontakta producenten.

5.5 Upplysningstjänster

Ytterligare upplysning ges av Jerker Moström, SCB

Telefon: 08-506 940 31

E-post: fornamn.efternamn@scb.se, regionalt.gis.mark.vatten@scb.se